

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Національного еколого-
натуралістичного центру
Міністерства
освіти і науки України, доктор
педагогічних наук, професор

Вербицький В.В.
«25» жовтня 2017 р.

Розглянуто на засіданні
педагогічної
ради Національного еколого-
натуралістичного центру МОН
України

Протокол № 2
від «13» квітня 2017 р.

Положення

про Всеукраїнський науковий екологічно-природничий комплекс “Екологос”

1. Загальні положення

1.1. Всеукраїнський комплекс “Екологос” (далі комплекс “Екологос”) є об’єднання діяльності профільних і наметових таборів, літніх шкіл та польових екологічних практик різних регіонів України, основним напрямом діяльності яких є еколого-натуралістичний.

Комплекс “Екологос” створюється з метою організації виїзних форм навчання, формування екологічної культури вихованців, учнів, наукових досліджень для студентів та педагогів, оволодіння знаннями про навколишнє природне середовище, залучення до практичної природоохоронної роботи та інших біологічних напрямів.

1.2. Головним завданням комплексу “Екологос” є:

- забезпечення оптимальних і сприятливих умов для отримання поглиблених знань про навколишнє природне середовище вихованцями, учнями, студентами, педагогами;
- створення бази для наукових досліджень, проектів, стартапів, тренінгів еколого-природничого спрямування;
- залучення учасників комплексу «Екологос» до практичної природоохоронної роботи та інших біологічних напрямів, до проведення освітніх комплексних польових досліджень, красзнавчої

- еколого-просвітницької та оздоровчої роботи з учнівською та студентською молоддю;
- набуття ними вмінь, навичок і досвіду розв’язання екологічних проблем;
  - проведення змістовного відпочинку й оздоровлення учнівської та студентської молоді.

1.3 Організаторами Комплексу “Екологос” є:

- Міністерство освіти і науки України (далі – МОН);
- Міністерство екології та природних ресурсів України;
- Державна екологічна академія післядипломної освіти;
- Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді (далі – НЕНЦ);
- установи природно-заповідно фонду України (Карпатський біосферний заповідник, Канівський природний заповідник, Приазовський національний природний парк та інші);
- обласні центри еколого-натуралістичної творчості (станції юних натуралістів).

1.4. Безпосередню координацію діяльності комплексу “Екологос” здійснює Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді.

1.5. Комплекс “Екологос” у своїй діяльності керується Законами України “Про освіту”, “Про позашкільну освіту”, “Про охорону навколишнього середовища” та чинним законодавством.

2. Організаційні засади діяльності

2.1. Базовими для діяльності комплексу “Екологос” є Всеукраїнський профільний табір оздоровлення та відпочинку «Юннат» (м. Київ), Всеукраїнський наметовий еколого-натуралістичний табір “Ойкос” (Карпатський біосферний заповідник), Всеукраїнський наметовий еколого-краєзнавчий табір “Простір” (Приазовський національний природний парк, Запорізька область), Канівський природно-заповідний комплекс (Черкаська область) та Державне підприємство "Лісівничо-екологічний просвітницький центр" (село Підгір'я Богородчанського району Івано-Франківської області) У подальшому комплекс «Екологос» може розширити свою діяльність в інших регіонах України.

До комплексу «Екологос» можуть приєднуватися біологічні бази вищих навчальних закладів та профільні табори еколого-натуралістичних центрів України.

2.2. Комплекс “Екологос” проводить науково-дослідну, навчально-виховну, інформаційно-методичну, організаційно-масову роботу з учнівськими та студентськими групами, а також педагогічними колективами.

Програма роботи складається відповідно до запиту вихованців, учнів і студентів, затверджується керівництвом базової установи і погоджується Національним еколого-натуралістичним центром.

Комплекс “Екологос” може розробляти спільно з природно-заповідними установами спільні програми еколого-географічних моніторингів, науково-експериментальних досліджень, навчально-польових практик для вихованців позашкільних закладів, учнів та студентів.

2.3. Наукова та дослідно-експериментальна робота проводиться як експедиційними загонами, які формуються за інтересами: (зоологи, ботаніки, іхтіологи, екологи-краєзнавці тощо), так й індивідуально.

Теми наукових досліджень, польові завдання та вимоги до членів різних загонів залежать від загального рівня еколого-краєзнавчої підготовки вихованців, учнів і студентів.

2.4. Науково-дослідна, дослідницько-експериментальна, навчально-виховна робота проводяться за участю природно-заповідних установ із залученням наукових працівників, а також громадських екологічних організацій та об'єднань.

2.5. Комплекс “Екологос” може використовуватись для виконання науково-дослідницьких робіт учнями – членами Природничої школи учнівської молоді НЕНЦ; курсових, дипломних робіт студентів бакалаврату та магістратури; аспірантами вищих навчальних закладів та Національної академії наук України; проведення екологічних тренінгів для педагогічних працівників еколого-природничих спеціальностей.

2.6. Результатами участі у роботі комплексу «Екологос» є: оформлення польових щоденників, розробка екологічних проектів, виконання науково-дослідницької роботи, експерименти тощо.

3. Охорона життя і здоров'я учнівської і студентської молоді

3.1. Відповідно до Правил внутрішнього трудового розпорядку базових таборів комплексу “Екологос” з вихованцями, учнями і студентами проводяться заняття під керівництвом відповідних спеціалістів.

3.2. Вихованці, учні і студенти допускаються до роботи після проведення з ними інструктажу та перевірки знань з охорони праці.

3.3. Вихованці, учні і студенти працюють лише у денний час. Вихованці, учні не допускаються до роботи з отрутохімікатами.

3.4. Педагогічні працівники, спеціалісти, які залучені до навчально-виховної, науково-дослідної, організаційно-масової роботи, здійснюють контроль за

дотриманням трудового законодавства, правил, норм, інструкції з техніки безпеки, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

4. Господарське утримання і фінансування

4.1. Комплекс “Екологос” у своїй роботі використовує матеріально-технічну базу Всеукраїнського профільного табору оздоровлення та відпочинку «Юннат» (м.Київ), Всеукраїнського наметового еколого-натуралістичного табору “Ойкос” (Карпатський біосферний заповідник), Всеукраїнського наметового еколого-краєзнавчого табору “Простір” (Приазовський національний природний парк, Запорізька область), Канівського природного заповідника та Державного підприємства "Лісівничо-екологічний просвітницький центр" (урочище «Діброва», село Підгір'я Богородчанського району Івано-Франківської області).

4.2. Фінансового-господарська діяльність комплексу “Екологос” здійснюється на основі кошторису Всеукраїнського профільного табору оздоровлення та відпочинку «Юннат», Всеукраїнського наметового еколого-натуралістичного табору “Ойкос” (Карпатський біосферний заповідник). Всеукраїнського наметового еколого-краєзнавчого табору “Простір” (Приазовський національний природний парк, Запорізька область) та інших базових таборів.

4.3. Джерелами фінансування комплексу “Екологос” є кошти державного, місцевих бюджетів, що надходять таборам згідно з поданим кошторисом, та додаткових джерел фінансування не заборонених чинним законодавством.

Тематика
наукових досліджень у Всеукраїнському
екологічно-природничому комплексі «Екологос»

На базі Всеукраїнського еколого-краєзнавчого табору «Простір»
(Приазовський національний природний парк, Запорізька область)

Контактна адреса: 72312 Запорізька область, м. Мелітополь, вул. Петровська, 17, Мелітопольський міський еколого-натуралістичний центр, тел.: (06142) 6-81-14, 6-89-34 E-mail: centummelitopol@gmail.com

1. Моніторинг в основних екосистемах приморського ландшафту Північного Приазов'я.
2. Спостереження та облік навколородних птахів, ознайомлення з сучасними методиками орнітологічних досліджень, кільцювання птахів.
3. Організація та проведення гідробіологічного та іхтіологічного моніторингу Молочного лиману та прибережної акваторії Азовського моря.
4. Вивчення та оцінка антропогенної трансформації ландшафту заказника «Степанівська коса» та прилеглих територій (с. Степанівна, с. Олександрівна).
5. Знайомство з регіональною флорою та фауною, домінуючими комплексами, рідкісними та зникаючими видами тварин і рослин.
6. Виділення та геоботанічний опис домінуючих рослинних асоціацій, визначення антропогенного впливу на рослинність прибережних смуг Азовського моря та Молочного лиману.
7. Спостереження за ентомофауною основних біотопів Степанівської коси, виділення домінуючих видів.
8. Оцінка територіального розміщення на Степанівській косі та динаміка видового складу морських молюсків, підбір для колекцій відображаючих поліморфізм масових видів.

На базі Канівського Природного заповідника
(м. Канів Черкаська область)

Контактна адреса: 18036 м. Черкаси, вул. Смілянська, 132, обласний еколого-натуралістичний центр, тел.: (0472) 63-47-28, 63-45-71. E-mail: chocentmanum@mail.ru

1. Вивчення і дослідження фауни і флори Канівського природного заповідника.
2. Ознайомлення з геологічним та географічним ландшафтом заповідника.
3. Вивчення та дослідження природних біогеоценозів заповідника.
4. Дослідження екотопів Канівського природного заповідника.
5. Вивчення ерозійних процесів ґрунтів (на прикладі діяльності Канівської ГЕС).
6. Вивчення ґрунтового покриву на території Канівського природного заповідника.
7. Моніторинг червонокнижних видів рослин заповідника.

8. Дендрологічні дослідження лісового масиву по екологічних маршрутах Канівського природного заповідника.

На базі Всеукраїнського еколого-натуралістичного табору "Юннат"

Контактна адреса: 04074, м. Київ, вул. Вишгородська, 19, тел. (044) 430-02-60; 430-00-64),
E-mail: radchenko@nenc.gov.ua

1. Моніторингові дослідження із записом зображення на електронні носії інформації.
2. Визначення рН розчинів (з використання тест-комплектів або за допомогою приладів).
3. Визначення вологості повітря.
4. Вимірювання температури повітря та рідини.
5. Моніторингові дослідження довкілля дендропарку «Юннатський» за напрямками: моніторинг повітряного середовища, моніторинг поверхневих та ґрунтових вод, моніторинг ґрунтів та дослідження їх родючості, моніторинг біологічного різноманіття дендропарку «Юннатський».

На базі Державного підприємства

"Лісівничо-екологічний просвітницький центр"

(с. Підгір'я Богородчанського району Івано-Франківської області)

Контактна адреса: 77701. Івано-Франківська область, Богородчанський район, Богородчанський районний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, тел. (03471) 22-4-97 E-mail: brcentum21@ukr.net

1. Вплив рекреаційного лісокористування на лісові системи Прикарпаття, заходи щодо зменшення негативного впливу.
2. Водоохоронна роль гірських лісів Прикарпаття.
3. Особливості рекреаційного лісокористування за водозбірним принципом у горах Горгани.
4. Визначення стану походження (природне чи штучне) деревини модрина польської, яка росте на горі Вознесенська і входить до резервату Манявського у с. Манява.
5. Вплив рекреаційного навантаження на функціонування лісових екосистем (ґрунтів, схилів, коріння дерев).
6. Вивчення рекреаційно-туристичних ресурсів Прикарпаття.
7. Екологічні засади рекреаційної діяльності на території лісового фонду Прикарпаття.
8. Причини висихання похідних ялинових насаджень в Карпатах.
9. Вибіркове лісокористування, як основа відтворення корінних деревостанів.
10. Введення інтродуцентів як покращення естетичної цінності лісів.
11. Облік природних водоймищ на туристичних маршрутах на території Богородчанщини.
12. Вивчення природного стану та характеристику природного грязевого вулкану, озокеритної маси на території Старунського родовища.
13. Визначення походження кам'яних залишків військових укріплень часів I світової війни у північно-західній частині с. Гута Богородчанського району.

На базі Всеукраїнського еколого-натуралістичного табору «Ойкос»

Контактна адреса: 88017 м. Ужгород, вул. Загорська, 126, Закарпатський обласний еколого-натуралістичний центр, тел/факс: (03122) 3-12-33, 3-18-78. E-mail: zoenc@mail_uzhgorod.ua

1. Природно-заповідний фонд Закарпаття. Геоморфологічна характеристика Карпат.
2. Наукова та природоохоронна діяльність Карпатського біосферного заповідника. Сучасний стан, перспективи.
3. Вертикальна запальність Карпат на прикладі Черногірського масиву КБЗ.
4. Ґрунти Закарпаття. Використання та охорона.
5. Практичні роботи з дослідження ґрунтів (взяття проб, аналіз, визначення).
6. Основні хвойні та листяні лісоутворюючі породи Карпат. Проблеми та шляхи їх вирішення.
7. Вивчення тваринного світу Карпат (іхтіо-герпето-орніто-ентомофауна, ссавці).
8. Червонокнижні види фауни і флори.
9. Антропогенний чинник в Карпатах. Реалізація засад сталого розвитку.
10. Дослідження гідромережі Карпат (р. Тиса, р. Тересія, р. Ріка, р. Хустець).

На базах комплексу «Екологос» спільно з природно-заповідними установами, можуть виконуватись також програми еколого-географічних моніторингів, індивідуальні завдання дослідницько-експериментальної роботи, навчально-польових практик, а також тематика наукових досліджень за Всеукраїнськими та Міжнародними конкурсами.